

Aniversari sense regals

L'estat d'Israel frueix d'un benestar sense precedents en el seu cinquantè aniversari, però s'ha negat dos grans regals: un millor repartiment d'aquesta riquesa entre la població d'origen jueu i la pau amb els palestins, un procés estancat en aquests moments.

Moment de la constitució del nou estat d'Israel, fa ara cinquanta anys. La població es mira amb escepticisme la commemoració d'aquest aniversari.

"El cor em diu que encara no ens hem independitzat, que és possible que fins que no decidim la nostra guerra de la independència, no aconseguirem de ser un poble realment lliure a la nostra terra". David Grossman, un dels escriptors israelians més reconeguts dins i fora del país, descrivia amb aquestes paraules, el 1992, allò que per ell és una de les principals mancances del seu país. Sis anys després, la majoria dels seus conciutadans semblen donar-li la raó, quan Israel es prepara per celebrar el cinquantè aniversari, dijous, segons el calendari hebreu.

El país no sembla que es trobi en el seu millor moment d'ànim. El

govern volia omplir tot l'any de celebracions populars, però no han tingut gaire ressò, i sembla que finalment tot es concentrarà a aquesta setmana en un seguit d'actes oficials, l'estrella dels quals serà la visita del vice-president dels Estats Units, Al Gore. Si hom escolta pels carrers, a les botigues, o als restaurants, la majoria de gent parla amb escepticisme de l'efemèride.

Sembla com si la fita del mig segle hagués despertat la introspecció. De veure el passat amb més esperit crític i, sobretot, de mirar el futur amb més preocupació que no pas eufòria. Un dels esdeveniments paradigmàtics d'aquests mesos que han precedit la data commemorativa és l'emissió a la

televisió pública d'una sèrie sobre la història d'Israel que té un gran impacte. Es diu *Tekuma* (Renaixement) i, per primera vegada, mostra una història no oficial d'Israel, en què tenen veu els refugiats palestins del 1948, els palestins que van recórrer al terrorisme per combatre la seva situació i, en general, ha intentat de mirar de cara els fets més obscurs de la història del país.

D'aquest mateix caire crític, cada vegada tenen més difusió els anomenats nous historiadors israelians, com Benny Morris, de la Universitat de Beersheva, un professor dedicat des de fa una dècada a separar els mites de la realitat en la història d'Israel. Morris demostra amb documents que la majoria dels 700.000 palestins llargs que van refugiar-se el 1948, en realitat foren expulsats per les tropes jueves, les mateixes forces que després, obeint Ben Gurion, no van deixar-los tornar als pobles on havien viscut des de feia generacions. L'historiador critica també la ceguesa dels àrabs, que no van acceptar la participació de Palestina votada per l'ONU el 1947, però assegura que Gurion només va avenir-s'hi per tenir un trampolí a partir del qual conquerir tot Palestina, i aporta una carta del líder laborista al seu fill Amos, del 1937.

Són tota una sèrie de fets que penetren, per primera vegada, en parts importants de la societat israeliana. I malgrat tot, quan hom parla amb la gent, gairebé tothom coincideix, entre els jueus, a qualificar d'èxit, i fins i tot de miracle, el que s'ha aconseguit durant

El miracle israelià...

Si es miren les xifres fredament i aïlladament, Israel és un èxit absolut com a país. Gairebé no té recursos naturals. Bona part del país continua essent un desert. Els seus habitants són immigrants procedents dels països i les cultures més diversos, circumstància que ha dificultat la integració. Malgrat tot ha anat superant tots els reptes amb un encert sense precedents. L'últim ha estat l'allau d'immigrants russos. Des de 1991, aquesta última onada ha incrementat la població en gairebé un 10%, fins prop de sis milions d'habitants.

Tot i amb aquest últim increment sobtat de població, Israel manté un atur al voltant del 8%, una xifra inferior a les de la majoria dels països forts de la Unió Europea. Això vol dir que la majoria dels últims immigrants s'han anat integrant en el món laboral del país i avui formen part del seu panorama de diversitat. La integració, a més, no s'ha fet a costa de disminuir la riquesa per càpita. Avui, els israelians són més rics que mai, amb un producte interior brut per persona de 17.000 dòlars, superior per exemple als d'Espanya. Els últims nou anys s'ha doblat el parc automobilístic, fins els actuals 1,6 milions de cotxes que col·lapsen les carreteres, i hi ha una xifra igual de telèfons mòbils: gairebé un per cada quatre habitants, o per cada tres major d'edat. A més, Israel té 120 empreses que cotitzen a Wall Street.

Es cert que Israel no ho ha fet tot sol. Durant anys Alemanya hi ha contribuït pagant substancials reparacions per l'Holocaust i els Estats Units, des dels acords de Camp David de 1979, garanteixen un ajut anual a fons perdut de 3.000 milions de dòlars, més de la meitat dels quals van destinats al pressupost de defensa. La seguretat de l'estat jueu en si mateix és tal que enguany, per primera vegada, el govern israelià ha presentat un pla per reduir aquesta dependència dels Estats Units. Es proposa renunciar a un 20% d'aquest ajut en la pròxima dècada.

La fortalesa econòmica es basa en l'explotació intensiva de l'únic recurs disponible: la intel·ligència i els coneixements. Israel sempre hi ha apostat des de les universitats fins al camp militar, i ara ha arribat l'hora de treure'n rendiment en la indústria de més futur, la de l'alta tecnologia. La majoria d'empreses que cotitzen a borsa tenen a veure amb la informàtica. Una tercera part de les exportacions totals del país estan relacionades amb aquesta branca, i hi ha actualment 3.000 nous projectes en marxa. Tot plegat ha fet que Israel passi d'exportar 30 milions de dòlars el 1948, bàsicament productes agrícoles, als més de 32.000 milions de dòlars l'any passat.

...un miracle desigual. La macroeconomia, però, sovint pot resultar enganyosa. Totes aquestes dades globals podrien donar a entendre que Israel és un país cohesionat darrere el creixement econòmic. Al marge de la minoria palestina que viu al país, els israelians jueus estan sotmesos a diverses fractures socials, la més important de les quals ve justament provocada per un creixent repartiment desigual d'aquesta riquesa. De fet, a jutjar per les enquestes, hi ha més preocu-

ARXIU

Israel és avui un país més ric que mai. El benestar no ha arribat, però, a bona part dels mateixos jueus israelians.

pació per les divisions internes del país, que no pas per l'amenaça exterior dels veïns àrabs. Un 60% dels israelians se senten més amenaçats per la tensió social.

Per començar, aquesta tensió s'agreuja perquè s'expressa en la línia que separa tradicionalment aquest país en dues comunitats ben diferenciades: la dels jueus orientals (sefardites), d'origen espanyol i de països àrabs; i la dels jueus europeus (asquenassites), que formen l'elit del país, els qui van fundar Israel, procedents sobretot d'Europa central i oriental. Els primers, més tradicionals, conservadors i majoritàriament alineats amb la dreta en el poder ara, amb el Likud, guarden una rancúnia històrica contra l'*establishment* laborista que no va saber veure que els sefardites reivindicaven una igualtat d'oportunitats, sobretot a partir que van ser majoria a Israel, a finals dels 60.

El mateix líder laborista Ehud Barak els ha demanat públicament perdó per aquests errors del passat i perquè sap que sense bona part dels seus vots mai no serà primer ministre. Però el penediment serveix de poc.

Els jueus orientals no solament van quedar al marge del disseny de l'estat, sinó que ara —en termes generals— no se senten beneficiats del rendiment que dona aquesta experiència. L'atur, entre ells, és un terç més elevat i sovint arriba a superar el 14% en moltes de les ciutats anomenades de desenvolupament, on es van anar destinant els sefardites des que van immigrar massivament, sobretot procedents del Marroc.

Ara temen que els últims a arribar, els russos, que són asquenassites, els prenguin l'última oportunitat i desenganyats del Likud també han començat a buscar la protecció dels partits religiosos. El principal beneficiat n'és el Shas (sefardites guardians de la Bíblia). Fa dos anys, en les últimes eleccions van obtenir 200.000 vots i deu diputats dels 120 que en té el parlament. Uns escons imprescindibles per formar qualsevol govern, el que dona a aquest partit encara més força per augmentar quota electoral futura. **J. R.**

ARXIU / EFE

Els palestins veuen amb preocupació com s'atura el procés de pau. El pessimisme ha arribat entre ells a uns nivells que semblen insuportables.

aquests anys. Només que s'hi nota una sensació d'insatisfacció poc concreta, però molt palpable. La sensació que troben a faltar la cosa més important de totes, quan ja se l'havien vista a les mans només fa dos anys: la pau. La majoria d'israelians són conscients que no podran donar aquest

mer capítol de la seva història fins a normalitzar les seves relacions amb els veïns palestins.

Nakba. Els palestins aquest cinquantè aniversari l'anomenen Nakba, que vol dir "catàstrofe", i ho celebraran el 15 de maig, quan faci cinquanta anys segons el calendari gregorià que van marxar els britànics de Palestina. Tenen previst fer, tant a Israel (on són gairebé el 20% de la població) com a Cisjordània i a Gaza, manifestacions de dol. De doble dol, segons volen deixar molt clar: pel que van perdre el 1948 i pel que consideren que els tornen a robar mig segle després, les esperances en el procés de pau.

El pessimisme entre la població palestina ha arribat a uns nivells que semblen insuportables. Les converses amb el govern israelià fa un any i mig que han quedat totalment encallades i ells estan

condemnat a viure amb un 75% de Cisjordània i un 20% de Gaza que continuen ocupats, a més de veure com dia a dia s'hi amplien els assentaments jueus i arriben més i més colons. L'última frustració és ben recent. L'Autoritat Palestina demana una segona retirada israeliana del 30% de Cisjordània per donar continuïtat territorial a les zones aïllades que ara controla, però de moment està disposada a acceptar el 13% que proposen els mediadors nord-americans. Netanyahu es resisteix fins i tot a aquesta xifra mínima, tot i que podria acceptar els famosos dos dígitos, és a dir un 10%.

A qui beneficia aquesta situació? Sobretot al Hamas. Els islamistes palestins esperen que Arafat fracassi. Aleshores estan convençuts de poder erigir-se en la seva alternativa. De moment, a Gaza, diverses enquestes independents els donen un suport popular entre el 30% i el 50%. Podria ser exagerat, però el fet és que Arafat no s'atreveix a convocar-hi les eleccions municipals previstes des de fa dos anys per por d'una desfeta. El president palestí i Hamas tenen massa por d'una guerra civil si s'enfrontaren obertament. Aquesta por és la que els fa prudents, però si Arafat continua en un carreró sense sortida, els islamistes podrien intentar un assalt amb una campanya terrorista contra Israel, que ajornés definitivament el procés de pau al qual vincula la seva sort i l'Autoritat Palestina.

Hamas té a favor que cada vegada hi ha més palestins que reclamen tancar aquest procés de pau. Ultimament en diverses manifestacions s'han cremat rèpliques en miniatura d'autobusos israelians en al·lusió als atemptats suïcides. Aquest cinquantè aniversari aixeca baixes passions. Senzillament es fa insuportable per molts palestins veure que a pocs quilòmetres se celebra la seva derrota, amb una crisi econòmica sense precedents i veient cada dia als informatius que els israelians frueïxen dels beneficis materials d'una pau que ells no veuen ni senten enlloc.

fundació
BANCAIXA

**Del 27 d'abril
al 3 de maig**

AGENDA

27 Dilluns Conferència

Cicle: La llei del sòl.

"El urbanizador en la Ley Reguladora de la Actividad Urbanística".

Gerardo Roger Fernández. Arquitecte Urbanista. Professor associat del Departament d'Urbanisme de la Universitat Politècnica de València.

"Los edificios ruinosos".

José Vicente Ferrando Corell. Professor Titular del Departament d'Urbanisme de la Universitat Politècnica de València.

Sala de Conferències (4a planta), a les 19'30 hores.

28 Dimarts

Dimarts Mediambientals

Cicle: Política, Globalitat i Medi Ambient.

"Política verde: ¿una nueva política?"

Andrew Dobson. Professor de Ciències Polítiques de la Universitat de Keele. Gran Bretanya.

Sala de Conferències (4a planta), a les 19'30 hores.

Exposició

"Jean Fautrier".

Sala d'Exposicions. Inauguració a les 20 hores. Fins al 31 de maig.

29 Dimecres Conferència

Cicle: de segle a segle (1898-1998).

"España y la Inversión americana".

José Luis Abellán. Catedràtic d'Història de la Filosofia Espanyola de la Universidad Complutense de Madrid.

Sala de Conferències (4a planta), a les 19'30 hores.

CENTRE CULTURAL
Plaça de Tetuán, 23. Tel. 96 287 89 84. València

www.bancaixa.es

Joan Roura